

Naturtjek

Andrea Oddershede

Biolog ph.d., SEGES Natur
Planter i fokus

15. januar 2021

SEGES

Promilleafgiftsfonden for landbrug

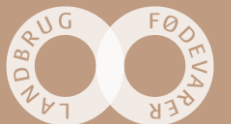

Foto: Andrea Oddershede

Naturtjek

- 1/4 Hvad er et Naturtjek?
- 2/4 Hvorfor får man lavet et Naturtjek?
- 3/4 Hvem udfører Naturtjek?
- 4/4 Hvordan bliver Naturtjek modtaget hos landmændene?

1/4 Hvad er et Naturtjek?

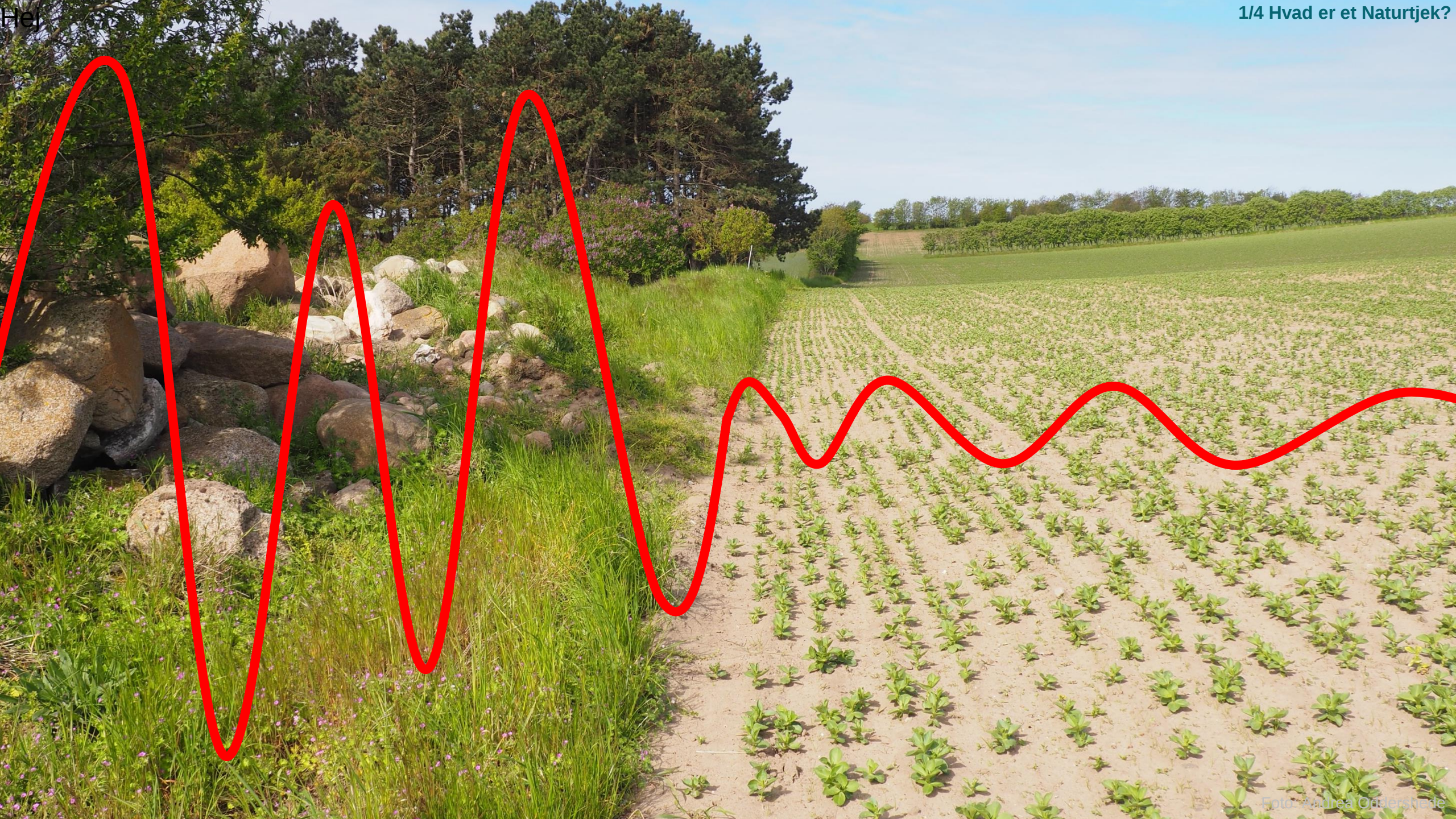
Biodiversitetsrådgivning til
landbrugsbedrifter

Et Naturtjek består af

- et bedriftsbesøg
- et Naturtjek – oversigt overbedriften og idé-katalog til naturforbedrende tiltag
- opfølgende rådgivning
- et Naturtjek-skilt

SEGES

Bid og barkskrælning

Blottet jord

Dødt ved - stående

Gylden vegetation

Blotlagte sten

Blomstrende buske

Blomstrende urter

Overdrevsareal

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur, som man kan have på sin bedrift. Ud over arealets blomstrende delarealer med lave planter, så er der også mange forskellige arter af svampe, planter og dyr tilknyttet variationer som træer, buske, bar jord og omkring store fritliggende sten.

Specifikt for bedriften: Arealet er bedriftens største naturværdi. Græsningen gavner arealet, da det sørger for at de blomstrende urter ikke forsvinder i langt græs. Arealet scorer 9 ud af 10 mulige stjerner, da det er i god tilstand, men samtidig presset af at være af lille størrelse, og at ligge omringet af omdriftsarealer, hvorfra der sandsynligvis sker en gødskningspåvirkning.

Arealet er desuden et af de få steder i landet hvor stor gyvelkvæler vokser (se venligst næste punkt).

Anbefaling: Skån gerne naturarealerne fra gødskning, da næringsstofbelastning skaber dårlige forhold for sjældne og truede dyr, planter og svampe. Anlæg eventuelt en beskyttelsesbræmme i omdriftsarealerne, hvor der ikke gødskes.

Det er godt at naturarealerne er en del af græsningssystemet. Det er vigtigt at dyrene går i lav tæthed således at der ikke ædes op på arealerne om sommeren (der skal være blomster gennem hele sæsonen). Lige nu er træer og buske kun en positiv tilføjelse til arealet. Man kan forsøge at holde tætheden af træer og buske på nuværende niveau (der skal helst ikke blive færre eller flere), ved at lade dyr (evt. heste) gå på arealet om vinteren, således at træer og buske holdes nede på en naturlig måde. Vintergræsningen ville derudover kunne give blomsterne et forspring i foråret, hvis græsset spises henover vinteren.

Blotlagt sandet jord, samt ældre træer og buske.

Busk med fodpose (resultat af gnav fra græssende dyr).

Blotlagte store sten.

Overdrevsareal

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur, som man kan have på sin bedrift. Ud over arealets blomstrende delarealer med lave planter, så er der også mange forskellige arter af svampe, planter og dyr tilknyttet variationer som træer, buske, bar jord og omkring store fritliggende sten.

Specifikt for bedriften: Arealet er bedriftens største naturværdi. Græsningen gavner arealet, da det sørger for at de blomstrende urter ikke forsvinder i langt græs. Arealet scorer 9 ud af 10 mulige stjerner, da det er i god tilstand, men samtidig presset af at være af lille størrelse, og at ligge omringet af omdriftsarealer, hvorfra der sandsynligvis sker en gødskningspåvirkning.

Arealet er desuden et af de få steder i landet hvor stor gyvelkvæler vokser (se venligst næste punkt).

Anbefaling: Skån gerne naturarealerne fra gødskning, da næringsstofbelastning skaber dårlige forhold for sjældne og truede dyr, planter og svampe. Anlæg eventuelt en beskyttelsesbræmme i omdriftsarealerne, hvor der ikke gødskes.

Det er godt at naturarealerne er en del af græsningssystemet. Det er vigtigt at dyrene går i lav tæthed således at der ikke ædes op på arealerne om sommeren (der skal være blomster gennem hele sæsonen). Lige nu er træer og buske kun en positiv tilføjelse til arealet. Man kan forsøge at holde tætheden af træer og buske på nuværende niveau (der skal helst ikke blive færre eller flere), ved at lade dyr (evt. heste) gå på arealet om vinteren, således at træer og buske holdes nede på en naturlig måde. Vintergræsningen ville derudover kunne give blomsterne et forspring i foråret, hvis græsset spises henover vinteren.

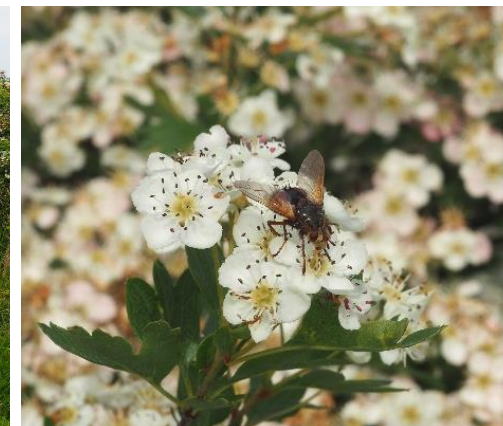
Blotlagt sandet jord, samt ældre træer og buske.

Busk med fodpose (resultat af gnav fra græssende dyr).

Blotlagte store sten.

Overdrevsareal

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur, som man kan have på sin bedrift. Ud over arealets blomstrende delarealer med lave planter, så er der også mange forskellige arter af svampe, planter og dyr tilknyttet variationer som træer, buske, bar jord og omkring store fritliggende sten.

Specifikt for bedriften: Arealet er bedriftens største naturværdi. Græsningen gavner arealet, da det sørger for at de blomstrende urter ikke forsvinder i langt græs. Arealet scorer 9 ud af 10 mulige stjerner, da det er i god tilstand, men samtidig presset af at være af lille størrelse, og at ligge omringet af omdriftsarealer, hvorfra der sandsynligvis sker en gødskningspåvirkning.

Arealet er desuden et af de få steder i landet hvor stor gyvelkvæler vokser (se venligst næste punkt).

Anbefaling: Skån gerne naturarealerne fra gødskning, da næringsstofbelastning skaber dårlige forhold for sjældne og truede dyr, planter og svampe. Anlæg eventuelt en beskyttelsesbræmme i omdriftsarealerne, hvor der ikke gødskes.

Det er godt at naturarealerne er en del af græsningssystemet. Det er vigtigt at dyrene går i lav tæthed således at der ikke ædes op på arealerne om sommeren (der skal være blomster gennem hele sæsonen). Lige nu er træer og buske kun en positiv tilføjelse til arealet. Man kan forsøge at holde tætheden af træer og buske på nuværende niveau (der skal helst ikke blive færre eller flere), ved at lade dyr (evt. heste) gå på arealet om vinteren, således at træer og buske holdes nede på en naturlig måde. Vintergræsningen ville derudover kunne give blomsterne et forspring i foråret, hvis græsset spises henover vinteren.

Blotlagt sandet jord, samt ældre træer og buske.

Busk med fodpose (resultat af gnav fra græssende dyr).

Blotlagte store sten.

Overdrevsareal

Stor gyvelkvæler

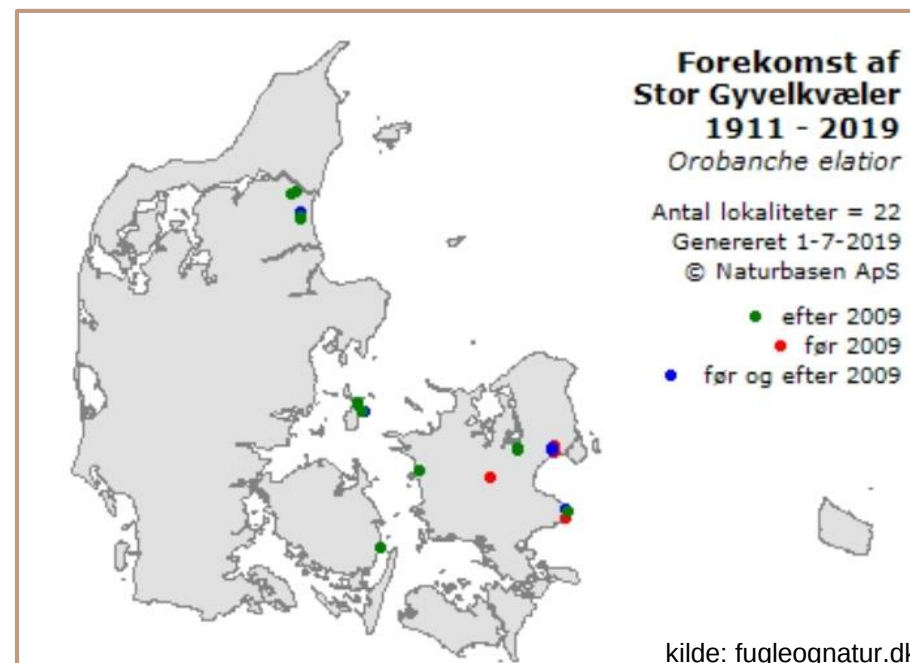
Stor gyvelkvæler er en meget sjælden dansk art, og findes i dag på ca. 10 lokaliteter. Planten er totalfredet i Danmark.

Da planten selv mangler det grønne farvestof klorofyl, som bruges til at lave fotosyntese, er det artens strategi at snylte på andre planter igennem rødderne. Stor gyvelkvæler snylter oftest på arter af knopurt. På arealet fandt vi den voksende i nærheden af netop stor knopurt (se billedet til venstre).

Arten er følsom overfor tilførsel af næringsstoffer, og vokser i Danmark typisk på kalkrige overdrev. Vil man passe på arten på arealet, er det vigtigt at arealet skånes fra næringsstofftilførsel. Det er positivt for arten at arealet græsses, da det holder partier på skrånten fra at gro til i træer og buske. Græsning fremmer desuden artens værtsplante, stor knopurt, som er livsvigtig for at stor gyvelkvæler kan vokse på arealet.

Blomsten tæt på

Vejkant med blomster

Generelt: Kan man undgå at slå vejkanter og markveje i den periode hvor blomsterne blomstrer og sætter frø, så sikrer man at der er føde til insekterne samt planternes overlevelse. Undgå påvirkning fra jordbehandling og gødning, da dette ødelægger arealet som levested og reducerer antallet af forskellige blomster.

Specifikt for bedriften: Vejkanterne er relativt artsrige, og der er mange forskellige blomster. Blomster er gode til insekterne, og naturværdien afhænger helt af at blomsterne får lov at blomstre.

Blåhat (lilla blomst på nederste billede) tiltrækker rigtig mange insekter, og er derfor vigtig at passe på.

Anbefaling: Vi anbefaler at man undgår at slå vejkanter o.lign. til efter blomsterne er afblomstrede og har sat frø. Da nogle arter blomstrer sent kan man med fordel vente til efteråret, f.eks. til oktober måned. Måske kan en vinterslåning endda være tilstrækkeligt, da det hæmmer græsset vækst og tillader blomster et "forspring".

SEGES

Foto: Andrea Oddershede

Tættere på afslører et rigt blomsterflor sig med mange hjemmehørende blomstrende urter. Hjemmehørende arter ser ikke nødvendigvis ud af meget, men er mere værd som føderessource for de vilde insekter.

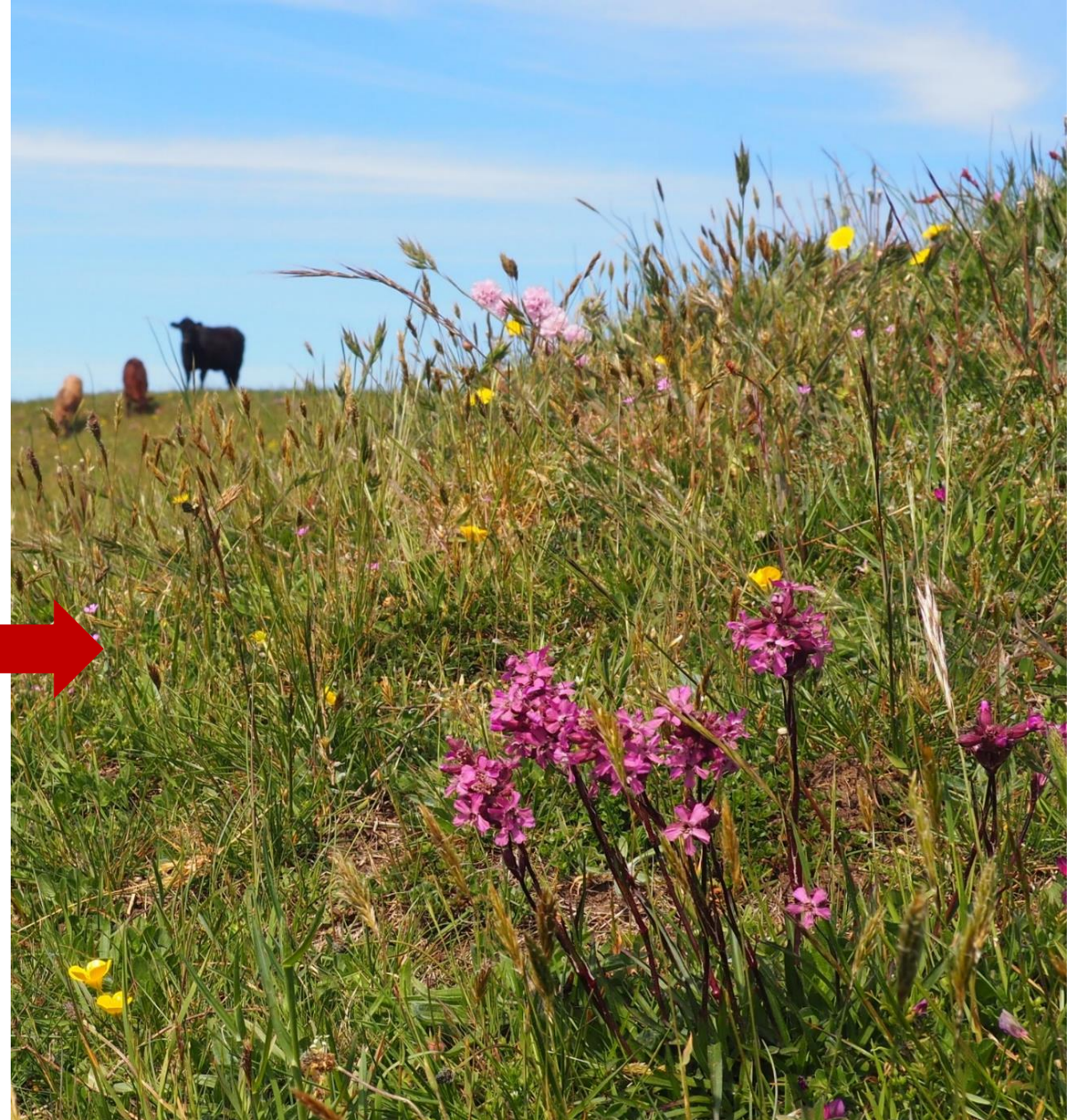

Dødt ved - stående

Dødt ved - liggende

Blomstrende buske i underskoven

Naturlig hydrologi

1/4 Hvad er et Naturtjek?

Biodiversitetsrådgivning til
landbrugsbedrifter

Et Naturtjek består af

- et bedriftsbesøg
- et Naturtjek – oversigt overbedriften og idé-katalog til naturforbedrende tiltag
- opfølgende rådgivning
- et Naturtjek-skilt

SEGES

Med et Naturtjek får man muligheden for at beskytte og udvikle den natur, som ligger inden for ejendomsgrænsen hos landmanden – både den almindelige og den sjældne.

2/4 Hvorfor får man lavet et Naturtjek?

- Vil gerne passe bedre på naturen.
- Vil gerne give noget bedre videre til næste generation.
- Jagtinteresse.
- En styrket dialog med myndigheder (f.eks. kommuner) omkring natur.
- En del af en kommunal biodiversitetsindsats.
- En grøn profil – markedsføring af produkter og dokumentation af bæredygtighed.

SEGES

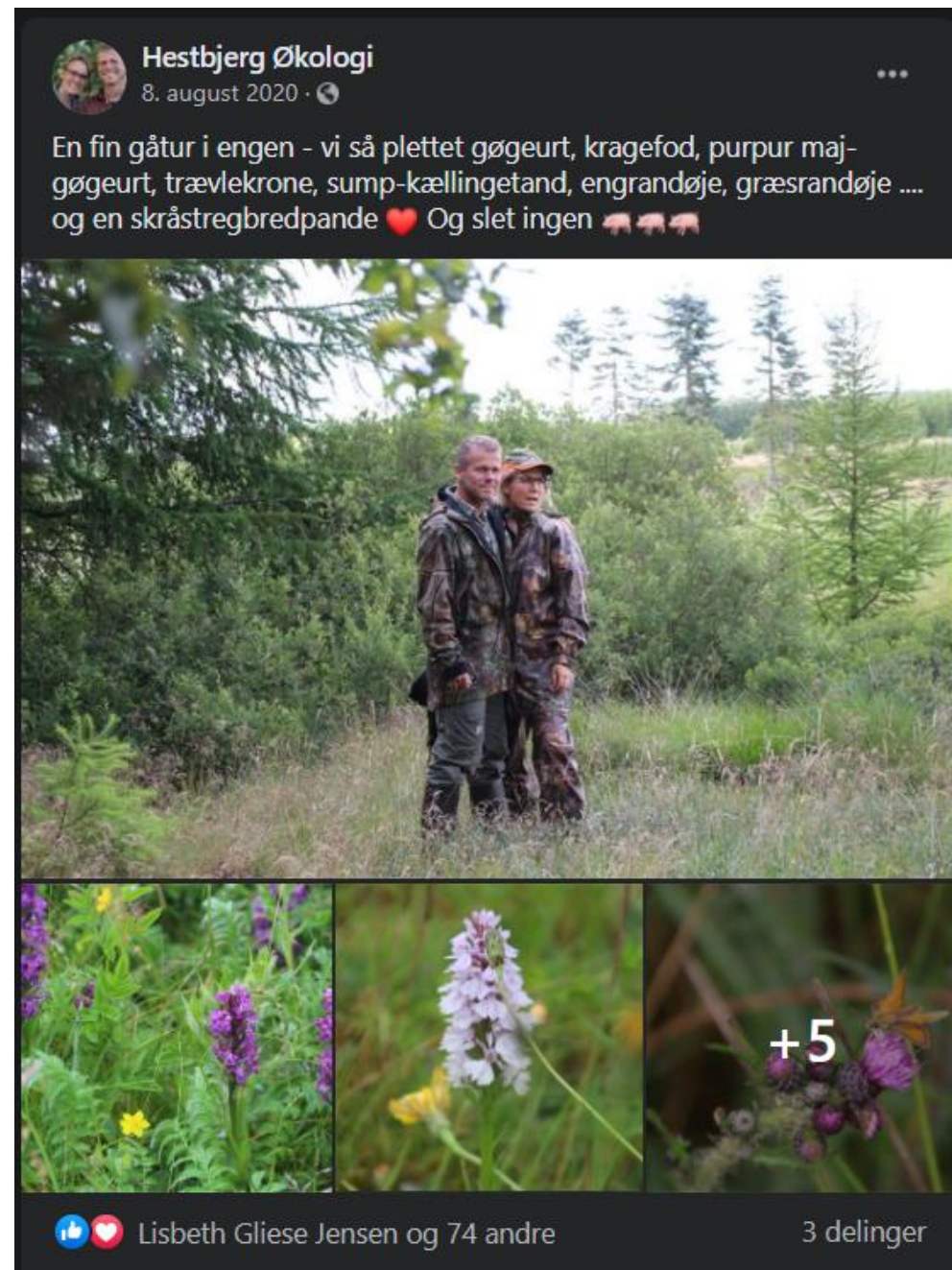

Foto: Hestbjerg Økologi

3/4 Hvem udfører Naturtjek?

Lokale rådgivere, som har bestået SEGES Naturtjek-kursus og som løbende opdaterer uddannelsen

SEGES Naturteam

Se listen over
Naturtjek-rådgivere
på seges.dk/natur
OBS Nyt Naturtjek-
kursus i 2021

Der findes nu 18 Naturtjek-rådgivere:

De arbejder hos:

Agri Nord

Agrovi

Bornholms Landbrug

KHL

Landbo Limfjord

LandboNord

LandboSyd

LHN

Patriotisk Selskab

Sønderjysk Landboforening

velas

vestjysk

4/4 Hvad siger landmændene?

Man har gavn af at få et spark.

Bedriftsbesøget og diskussionen er det vigtigste.

Et stærkere sprog for natur.

Ofte gør de små indsatser størst forskel.

”Rod” er godt, og det skal man vænne sig til.

Mange savner fællesskaber omkring naturindsatser.

”Jeg var meget spændt på at få lavet et Naturtjek, da vi har rigtig god dyrkningsjord og meget få naturarealer på vores ejendom. Jeg blev meget positivt overrasket over Naturtjekket, da det har fokus på arealerne uden for dyrkningsfladen. Vi er allerede i dialog med kommunen om et par mulige projekter.”

- Jens Gammelgaard, Gammelgaard Agro

